Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professiona Learning of School Leaders and Teachers

An Clár Bí Sábháilte

Ceardlann ar líne

Éascaitheoirí:

cc BY NC

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Ionchais agus Forbhreathnú

Forbhreathnú an EFG

Seisiún 1	Réasúnaíocht maidir leis an bhfáth a múinimid an clár Bí Sábháilte Pleanáil agus ullmhú chun an clár a mhúineadh i gcomhthéacs an gcuraclam OSPS
Briseadh tae /caife / sos gluaiseachta	
Seisiún 2	Forbhreathnú ar struchtúr Ábhar agus topaicí an chláir Difreáil agus Bí Sábháilte Tacaíochtaí breise

Employee Assistance Service (EAS)
An tSeirbhís Cúnaimh d'Fhostaithe (EAS)

Folláine le Chéile
Wellbeing Together

spectrum.life

Saorghlao Éire
1800 411 057

SMS
Téacsáil 'Hi' chuig 087 145 2056

WhatsApp
Téacsáil 'Hi' chuig 087 369 0010

www.education.ie
https://wellbeingtogether.spectrum.life

Eolas tábhachtach

De réir **Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Bhunscoileanna agus Iar-bhunscoileanna 2025 (An Roinn Oideachais agus Óige)**, éilítear ar gach bunscoil an clár Bí Sábháilte a chur i bhfeidhm ina iomláine.

Ba cheart an clár Bí Sábháilte a theagasc ina iomláine thar scoilbhliain amháin.

Cinntigh go múintear na topaicí as a Chéile agus i mbloc amháin.

Torthaí na Seisiúin

Faoi dheireadh na seisiúin beidh...

- tuiscint chuimsitheach ag na rannpháirtithe ar a ról mar dhaoine ainmnithe i dtaobh cur i bhfeidhm an chláir Bí Sábháilte
- na rannpháirtithe tar éis machnamh a dhéanamh agus plé a dhéanamh ar na cúiseanna nach gcuireann páistí tuairisc ar dhrochíde, agus scrúdóidh siad cad a chuireann chun cinn an 'cultúr insinte' ina scoil.
- na rannpháirtithe tar éis an chaibidil tosaigh a scrúdú le béim ar :
- **Pleanáil agus Taifeadadh Múinteoirí**, **Feidhmiú an Chláir agus Tacaíocht do Mhúinteoirí**
- athaithne curtha acu ar na 5 topaicí sa chlár Bí Sábháilte.
- tuiscint acu ar thábhacht forbairt teanga céimnitheach agus ar na príomh theachtaireachtaí i ngach topaic.

Nascadh Bí Sábháilte

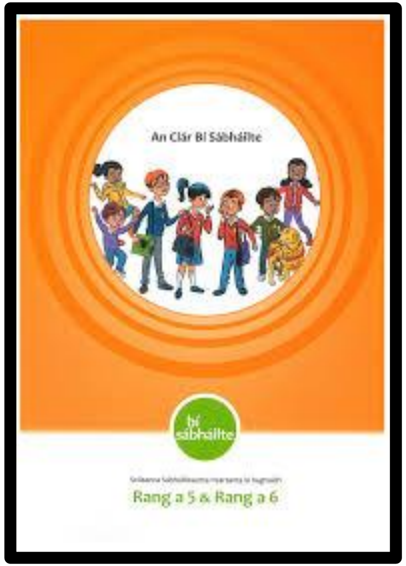

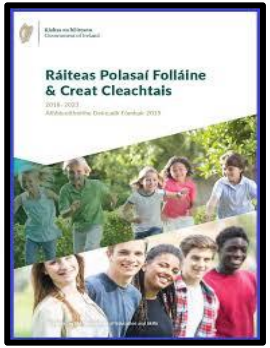

Bí Sábháilte & OSPS

Múintear Bí Sábháilte i gcomhthéacs OSPS agus cuirtear i bhfeidhm é le meascán de chuir chuige fhoirmiúla agus neamhfhoirmiúla:

- Atmaisféar dearfach na scoile
- Am scoite OSPS (Foghlaim ghníomhach)
- Comhthathú

Sonraíocht na Folláine

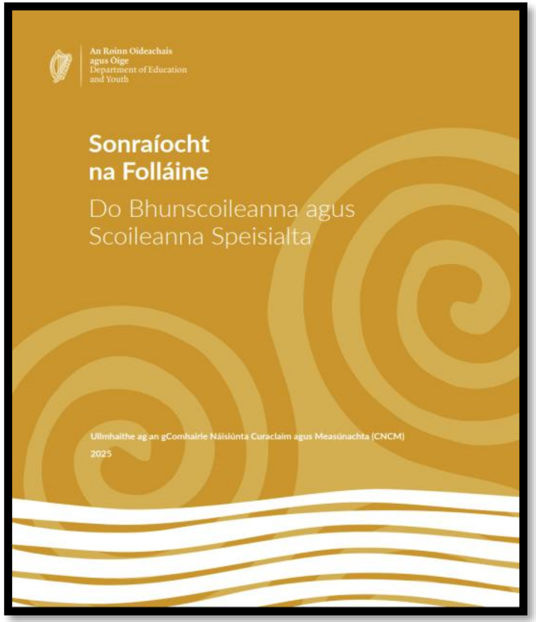

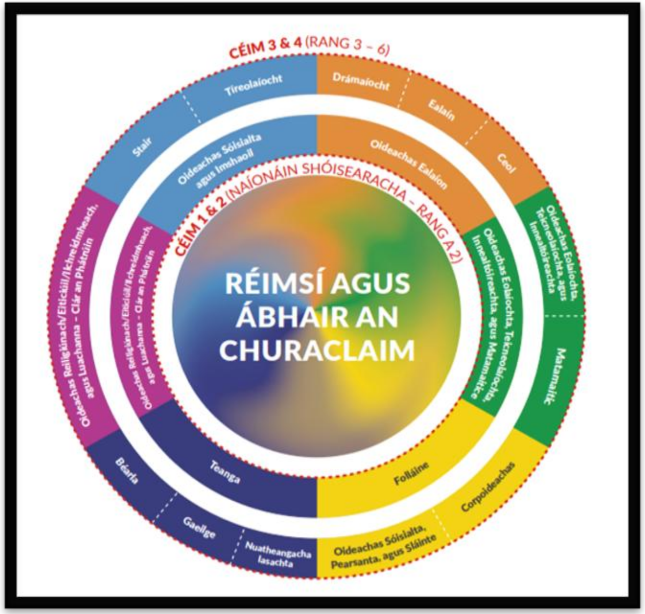

Bí Sábháilte agus Sonraíocht na Follaine

Inniúlacht gluaiseachta	Oideachas mothúchánach agus caidreamhach	Oideachas sláinte	Pobal agus muintearas
Scileanna gluaiseachta	Féiniúlacht	Maireachtáil shláintiúil	Braistint muintearais
Coincheapa gluaiseachta	Feasacht mhothúchánach agus cur in iúl	Substaintí	Teaghlach
Straitéisí gluaiseachta	Caidrimh	Forbairt an duine	Cearta agus cothroime
Gluaiseacht agus mé féin	Teacht aniar	Sábháilteacht	Saoránacht
	Roghanna a dhéanamh	Folláine na meán agus folláine dhigiteach	

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Réasúnaíocht

Réasúnaíocht

Oide

Déan do fhreagra a chlóscríobh sa bhosca "Chat".......

Am: 1 noiméad

Cén fáth go mbíonn an clár Bí Sábháilte á múineadh againn?

Réasúnaíocht - Bí Sábháilte

Is clár scileanna é do shábháilteacht phearsanta, an clár Bí Sábháilte do bhunscoileanna.

Is é príomhaidhm an chláir nó leochaileacht i leith mí-úsáide páistí agus bulaíochta a laghdú, trí scileanna agus straitéisí a mhúineadh do na páistí chun dul i ngleic le cásanna a d’fhéadadh a bheith neamhshábháilte, bagrach nó contúirteach.

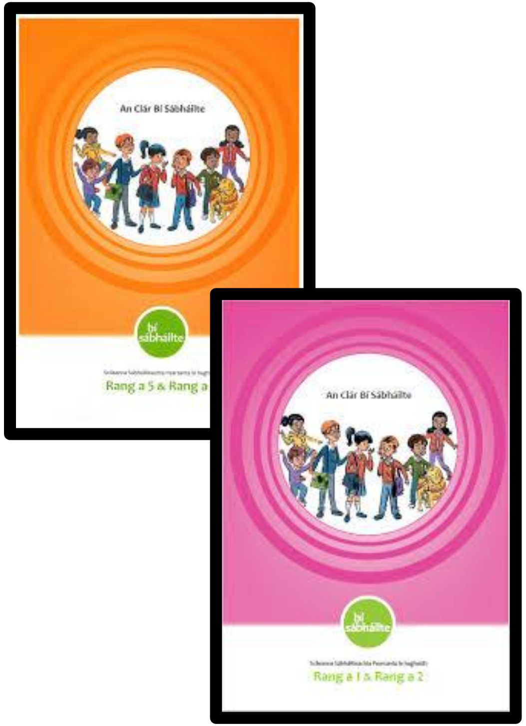

Réasúnaíocht -
Tuarscáil Bhliantiúil Tusla 2024

Ireland's Child & Family Agency

96,666 atreorú chuig Seirbhísí Cosanta agus Leasa Leanaí

5,823 páiste i gcúram ag deireadh na bliana 2023, agus 87% díobh sin i gcúram altrama

48,443 páiste a atreoraíodh chuig seirbhísí tacaíochta teaghlaigh in 2024

2,935 duine óg a bhí ag fáil seirbhísí iar-chúraim ag deireadh na bliana 2024.

Réasúnaíocht - Cineálacha Mí-úsáide Leanaí

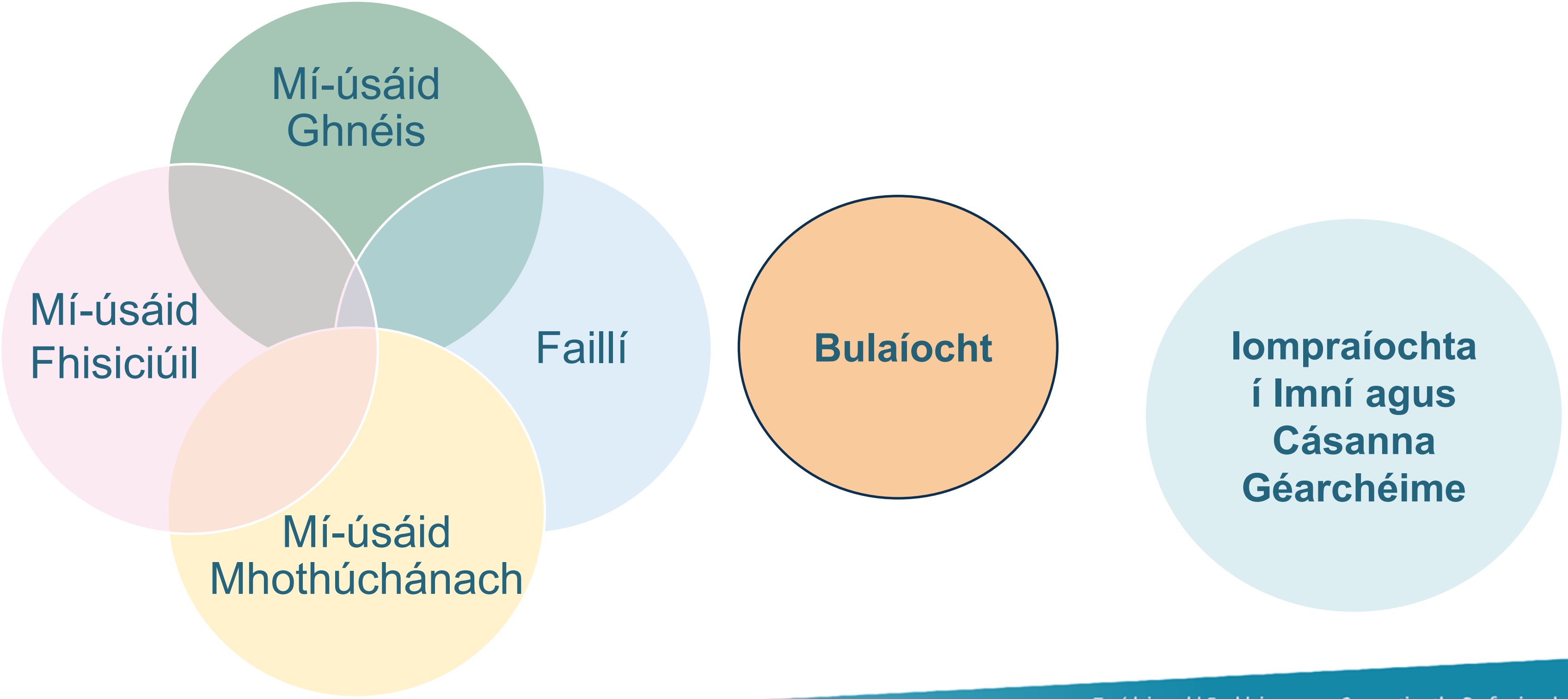

Ról an mhúinteora

Tá múinteoirí, ach go háirithe, lonnaithe in suíomh gur féidir leo comharthaí mí-úsáide agus faillí a thabhairt faoi deara agus monatóireacht a dhéanamh orthu.

Is iad múinteoirí na príomh chúramóirí do pháistí lasmuigh de chomhthéacs an teaghlaigh agus bíonn teagmháil rialta acu le páistí sa suíomh scoile.

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Seomra ar Leithligh

Ag insint – Am Machnaimh

Cén fáth a n-insíonn páistí?

Cén fáth nach n-insíonn páistí?

In bhur seomraí ar leithligh, déan na ceisteanna seo a phlé.

Ainmnigh duine chun taifead a dhéanamh/ tuairisceoir chun aiseolas a thabhairt don phríomhghrúpa.

Am leithdháilte: 6 nóiméad.

Ag Insint

Cén fáth nach n-insíonn páistí?

- Easpa eolais faoi ghnáth iompar inghlactha
- Ní a fhios acu go bhfuil an ceart acu diúltú
- Ní a fhios acu conas freagairt
- Ní thuigeann siad conas smacht a bheith acu
- Is furasta bob a bhualadh orthu, nó breab a thabhairt dóibh nó iad a bhagairt
- Teanga / Cumarsáid
- Ciontacht / Eagla
- Iarracht a dhéanamh insint

Cén fáth a n-insíonn páistí?

- Aithníonn siad duine atá muinín acu ann
- Insint trí thimpiste
- Tosaíonn siad ag foghlaim cad is iompar inghlactha ann
- Ar an eolas faoin bhfulaingt féin
- Pian ró-mhór
- Cosc a chur leis tarlú dá siblíní / nó eile

Bí Sábháilte - Déileáil le nochtadh ó leanaí

Oide

Nósanna Imeachta um Chosaint Leanaí do Scoileanna 2025
2.9 Déileáil le nochtadh ó leanaí

- Freagair go socair
- Éist go cúramach agus go haireach
- Creid an leanbh
- Cuir in iúl don leanbh go ndearna sé/sí an rud ceart trí labhairt leat
- Ná geall aon rud a choinneáil faoi rún
- Cuir ceisteanna ar mhaithe le soiléireachta amháin. Ná cuir treoir cheisteanna
- Seiceáil leis an leanbh go bhfuil an méid a chuala tú ceart agus gur thuig tú é
- Ná tabhair barúil ar bith faoin mhí-úsáideoir líomhnaithe
- Cinntigh go dtuigeann an leanbh na nósanna imeachta atá le leanúint ina dhiadh
- Déan taifead scríofa den chomhrá a luaithe is féidir, ina bhfuil an oiread sin mionsonraí agus is féidir
- Déileáil leis an bhfaisnéis go rúnda, faoi réir na riachtanas den Tús Áite do Leanaí: Treoir Náisiúnta 2017 agus na reachtaíochta ábhartha

Bí Sábháilte – Struchtúr an Chláir

Cuirtear an clár i láthair ar cheithre leibhéal.

- Ranganna naíonán
- Ranganna 1 agus 2
- Ranganna 3 agus 4
- Ranganna 5 agus 6

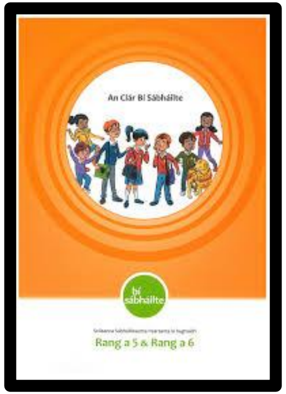

Topaicí:
- Ag Mothú Sábháilte agus Neamhshábháilte
- Cairdeas agus Bulaíocht
- Tadhaill
- Rúin agus Insint
- Strainséirí

Roinntear gach leibhéal ina dhá chuid:

Treoir don Mhúinteoir.
Mapáil curaclaim, ceachtanna agus acmhainní

Bí Sábháilte - Ullmhúchán don Teagasc agus don Fhoghlaim

Oide

Lgh. 1-4

Teanga & teachtaireachtaí

OSPS

Páistí a bhfuil leochaileacht speisialta acu

Difreáil

Bulaíocht

Mí-úsáid pháistí

Lgh. 5 – 9

Réamhobair/Obair chomhthreomhar

Timthriall Dhá Bhliain OSPS

Struchtúr na gCeachtanna

Modhanna Teagaisc

Measúnú

Nochtadh eolais

Rannpháirtíocht Tuismitheoirí

Tarraingt Siar/ Ais Tarraingt

Lgh. 10-13

Tagairtí

Naisc

Aguisín A

Bí Sábháilte - Ullmhúchán don Teagasc agus don Fhoghlaim

Rudaí eile le cur san áireamh

Ullmhúchán múinteora chun Bí Sábháilte a mhúineadh

Múineadh an chláir i rang ilghrád

Ról na foirne chúnta maidir le tacaíocht do scileanna sábháilteachta pearsanta

Oideachas do pháistí ar úsáid sábháilte na teicneolaíochta

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Sos

Oide
Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Bí Sábháilte Topaicí

Topaic 1: Ag Mothú Sábháilte agus Neamhshábháilte

Ag cabhrú le páistí tuiscint a bheith acu ar, a chur in iúl agus déileáil le mothúcháin mar is scil saoil tábhachtach atá ann.

Tá teagasc follasach ar fhoclóir mothúcháin ag teastáil ó pháistí.

Forbraítear comhbhá nuair a dhéantar imscrúdú ar mar a mhothaíonn daoine eile.

Nuair a fhoghlaimíonn siad rialacha sábháilteachta agus nuair a bhíonn cleachtadh acu le straitéisí, tugtar cosaint do pháistí

Topaic 2: Cairdeas agus Bulaíocht

Luach an chairdis agus caitheamh le chéile le meas

Iompar bulaíochta

Cineálacha éagsúla bulaíochta—ciníoch, homafóbach, reiligiúnach, cuma, míchumas

Straitéisí chun deileála

Ról an fhinné

Cibearbhulaíocht

Topaic 2: Cairdeas agus Bulaíocht

"Iompar spriocdhírithe a dhéanann dochar, ar líne nó as líne, is ea bulaíocht. D'fhéadfadh sé gur dochar fisiciúil, sóisialta agus/nó mothúchánach a bheadh i gceist. Leanann iompraíocht bhulaíochta ar aghaidh thar thréimhse ama agus bíonn neamhchothroime cumhachta i gceist ann sa chaidreamh idir beirt nó idir grúpaí daoine sa tsochaí"

(Bí Cineálta - Nósanna Imeachta chun Iompraíocht Bhulaíochta a Chosc agus Dul i nGleic léi do Bhunscoileanna agus d'Iar-bhunscoileanna, 2024)

Déanann Bí Sábhailte sainmhíniú a thabhairt ar Chibearbhulaíocht mar bhulaíocht a tharlaíonn ar líne nó ar an bhfón.

Topaic 3: Tadhaill

Fírinne na mí-úsáide ghnéasaigh leanaí.

Neamh-thuairiscithe & ag fulaingt i dtost.

Tarlaíonn sé i ngach grúpa socheacnamaíoch.

Eolas & straitéisí chun iad féin a chosaint

Teagasc follasach faoi thadhall neamhchuí

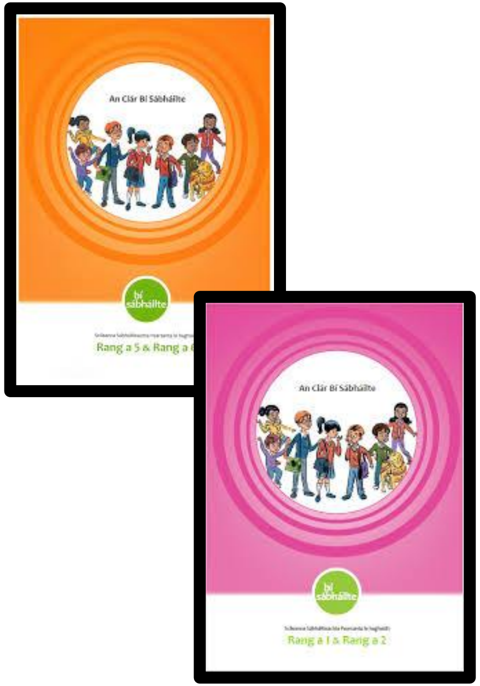

Topaic 3: Stór Focal

Naíonáin	Rang a 1/2	Rang a 3/4	Rang a 5/6
Príobháideach	Gotha gnúise	Míbhuíoch	Trua
Poiblí	Comharthaíocht choirp		Ceannasach
Pearsanta	Náirithe		Aincheist
Bod	Iontaoibh		Áitiú
Faighin			Céile Comhraic
Cíoch			Straitéis
Mearbhlach			
Na céadfaí - feiceáil, cloisteáil, bolú, blaiseadh, tadhall			
Rún			

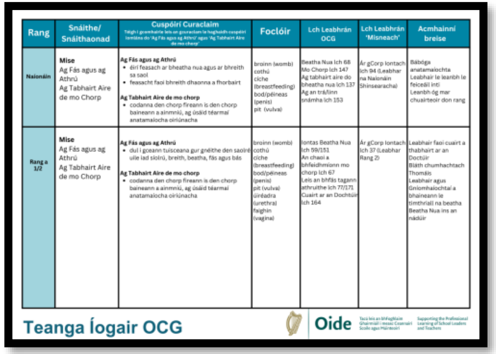

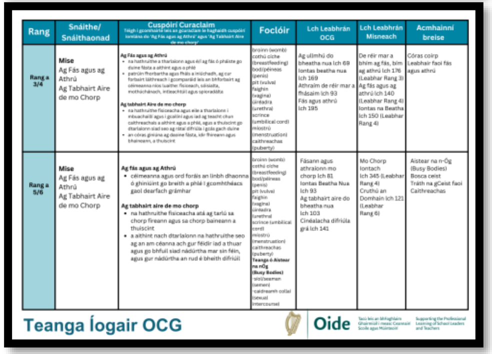

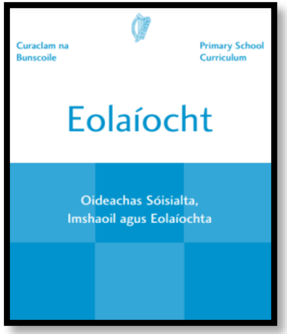

Topaic 3: Tadhaill

Níor chóir d’aon duine, fiú amháin cara nó ball clainne, teagmhaigh leat agus iarraidh ort é a choimeád faoi rún.

Má dhéantar teagmhaigh le baill phríobháideacha de do chorp- cíocha, faighin, péineas, uiríocha- gan aon chúis mhaith, cuimhnigh nach ortsa atá an milleán.

Is leatsa do chorp; níl sé de cheart ag aon duine teagmhaigh leat ar bhealach a mothaíonn contúirteach duit nó a chuireann imní ort.

Cuimhnigh ar Riail Bí Sábháilte- **abair STOP, imigh leat agus inis!**

Topaic 4: Rúin agus Insint

Bíonn mí-úsáideoirí leanaí ag brath ar rúndacht, bagairtí agus breabanna.

Níor chóir d'aon duine riamh iarraidh ar pháiste tadhaill a choinneáil faoi rún.

Caithfidh páistí foghlaim conas le hinsint, cé leis a insíonn siad agus gur cheart leanúint orthu ag insint go dtí go n-éistíonn duine leo.

Caithfidh na páistí deiseanna a fháil chun cleachtadh a dhéanamh agus athneartú ar theachtaireachtaí agus ar a bheith ag insint.

Topaic 5: Strainséirí

Is éard is strainséir ann ná aon duine nach bhfuil aithne agat orthu.

Féadfaidh strainséir a bheith mar fhear nó mar bhean, mar dhuine fásta, déagóir nó páiste.

De réir mar a éiríonn páistí níos sine agus nuair a bhíonn níos mó neamhspleáchas acu, bíonn siad i dteagmháil le níos mó daoine.

Múintear straitéisí le bheith ag deileáil le strainséirí ar líne.

Modheolaíochtaí

- Plé Ranga/ Grúpa/ i bpéirí
- Obair i gCiorcail
- Gníomhaíochtaí teanga
- Ról-Imirt/ Dráma
- Foghlaim Spraoi-bhunaithe

- Comharfhoghlaim
- Fadhb réiteach
- Cluichí comhoibritheacha
- Ceol/Ealaín
- Léirshamhlú agus Scéal
- Timpeallacht ábhair i bprionta

Acmhainní sa bhreis

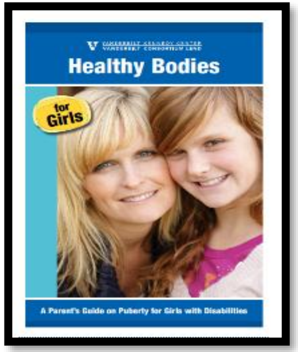

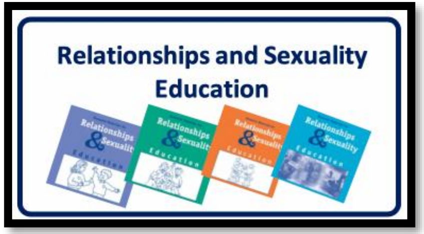

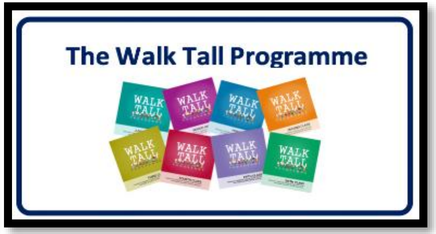

Oide

Daltaí Leochaileacha

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí
Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Daltaí Leochaileacha

Oide

Tá páistí le ROS 3 go 4 huaire níos dóchúla a bheith faoi fhaillí nó mí-úsáid.

- Dúshláin Cumarsáide
- Gá le cúram dlúthphearsanta
- Tuiscint teoranta ar ghnéasacht
- Spleáchas ar ghrásta na gcúramóirí
- Feasacht teoranta ar bhaol
- Neamhábaltacht chun comharthaí rabhadh a fheiceáil
- Páistí atá gan dídean
- Páistí faoi chúram an stáit
- Páistí atá scoite agus ag iarraidh tearmann

Daltaí Leochaileacha- Tacaíocht

Oide

Cur chuige comhoibríoch – i gcomhairle le tuismitheoirí agus le múinteoirí roimhe seo

Riachtanais aonaracha a aithint agus aghaidh a thabhairt orthu le spriocanna saincheaptha

Athneartú ar na buntheachtaireachtaí le linn am ROS

CRB le hathneartú agus daingniú a dhéanamh ar an bhfoghlaim

Dul chun cinn teanga agus buntheachtaireachtaí

Daltaí Leochaileacha- Modheolaíochtaí

Úsáid acmhainní ilmheán ar Staysafe.ie

Réamh-mhúineadh foclóra

Úsáid Scéalta Sóisialta

Úsáid Íomhanna/PECs

Cur chuige Spraoi-bhunaithe

Úsáid babóga agus puipéid anatamaíocha

Dráma agus rólimirt

bí sábháilte

Bí Sábháilte

Rang a 1 agus Rang a 2

Acmhainní an Mhúinteora

AM 1	Gnúiseanna Mothúcháin	AM 10	An tAmhrán 'Inis an Scéal'	AM 18	Poiblí/Príobháideach
AM 2	Scéal Sammy	AM 11	Inis an Scéal	AM 19	Nasc Físeáin: Úinéireacht Choirp
AM 3	Gearrthóga ceoil - sábháilte agus neamhshábháilte	AM 12	Físeán – Lá Maith ag Molly	AM 20	Scéal na Cóisire Lá Breithe
AM 4	An tAmhrán 'Bí Sábháilte'	AM 13a	Cor coise a chur i nduine/Duine a fhágáil ar lár	AM 21	Rún Mháirtín
AM 5	Nasc Físeáin - Cairdeas	AM 13b	Cor coise a chur i nduine/Duine a fhágáil ar lár	AM 22	Nasc físeáin – Gearrthóg físe Lee agus Kim
AM 6	Cispheil (Clár scéil)	AM 14	Leideanna Sábháilteachta	AM 23	Nasc físeáin– Bí Sábháilte ar líne (Amhrán)
AM 7	Cad is Bulaíocht Ann?	AM 15	Rudaí Maithe le Rá		
AM 8	Na Trí Bhealach ina nGortaíonn an Bhulaíocht Muid	AM 16	Na Céadfaí		
AM 9	Físeán – Drochlá ag Molly	AM 17	Tadhaill a thaitníonn liom (Fuaim le clár scéil)		

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Seomra ar leithligh

Cur i bhfeidhm- Am machnaimh

I do sheomra ar leithligh, déan plé ar na ceisteanna seo.

Ainmnigh duine le taifead a dhéanamh/ duine le tuairisc a thabhairt don mhórghrúpa.

Am: 6 nóiméad

Cad iad na bearta atá i bhfeidhm le cinntiú go gcuirtear 'Bí Sábhailte' i bhfeidhm go hiomlán?

Conas is féidir na bearta seo a neartú?

Conas a thugtar tacaíocht do mhúinteoirí na cláir seo a chur ar fáil?

Oide

Tacú leis an bhFoghlaim Ghairmiúil i measc Ceannairí Scoile agus Múinteoirí

Supporting the Professional Learning of School Leaders and Teachers

Acmhainní Breise

Acmhainní

Oide Folláine Bunscoile	www.oide.ie
An Roinn Oideachais agus Óige	www.gov.ie
Stay Safe (Bí Sábháilte)	www.staysafe.ie
Webwise	www.webwise.ie
Tusla	www.tusla.ie